

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV

Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
comitet de redacție.

Atelierele tipografiei „Astra” TE 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA

1838

GHLBARIȚIU

ȘI SFINȚIT DE LUPTATE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘII ÎN FRUNTE CU

MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tt. 1513

Abonamentul anual lei... Autorități și Societății
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 18 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Sâmbătă 4 Martie 1944

Anul 107

Acolo, în Nord...

de Ion Colan

Acolo, în Nord, unde soarele nostru
își potolește văpaia, unde nopțile-s mai
lungi și oamenii poartă în ochi și 'n
înlimi povara aspră a unui tralu greu,
acolo se petrece astăzi o mare tragedie
la care Europa asistă din lojă.

Țara celor o mie de lacuri, despre
care lecțiile de geografie ale anilor de
școală ne-au lăsat amintirea a ceva foarte
îndepărtat, de trei ani trăiește în admirația
tuturor, de trei ani se luptă cu un
eroism epopeic, într-o încercare groaznic
disproporționată, mână de un singur
dor: să-și păstreze pământul, să trăiască
în libertatea după care atâta a visat.

Nu vrea să-și înfișă parii hotarelor
dincolo de unde l-a avut, nu vrea să
cucerască Rusia, nu vrea să-și impună
nicăiri metodele prin care a ajuns una
din cele mai cinstite țări continentale.

Sărac pământul, așa cum e, e al
lor și oamenii nu se pot împăca niciun
cu alte fericiți.

Iar astăzi țara aceasta e pusă în
fața plotonului de execuție și se uită că
oricine ar învinge-o, Finlanda va rămă-
nea mereu, în sufletele întregii comuni-
tăți omenești, o țară învingătoare, o țară
ce a luptat până la limita puterilor ei
cu un dușman care, cu mijloacele lui și
în mod normal, trebuia s'o străvinscă
numai cu forța armată a unui sfert de
contingent.

O astfel de țară, în lupta dreaptă
pentru libertate, poate fi îngenunchiată,
dar nu învinsă.

Oricare ar fi hotărârile conducăto-
rilor în greul ceasului de față, oricât de
greu va fi compresorul ce i se pregă-
tește, gândurile noastre și admirația
noastră sunt întregi de partea ei.

Acolo, în Nord, se scrie azi o pa-
gină din cartea destinului popoarelor
mici și nu știm de ce, privind la cele ce
se întâmplă acum în Nord, gândul ne co-
boară spre lîmanul Nistrului, unde altă
țară, în aceleași condițiuni morale și în
aceleași situație de auto-apărare, a ară-
tat lumii civilizate că libertatea și pă-
mântul ei nu pot servi nici compensație,
nici monetă mărunță pentru nelimitatele
poftă ale celor ce înțeleg ideea de liber-
tate în sens foarte aristocratic.

Și să fim foarte atenți la toată
procedura internațională utilizată împo-
triva Finlandei. Să ne aducem aminte că
după pierderea Cavellei, în 1940, un ulti-
matum fără teșire ne-a pretins Basarabia
și Nordul Bucovinei. Pe tabla de șah a
înaltei strategii, loviturile se dau pe
flancuri, la extreme.

Un motiv în plus să simțim și noi
presiunea ce se exercită, acolo, în Nord...

Unitatea Transilvaniei

de V. Branisce

Din orice punct de vedere am
încerca să considerăm Transilva-
nia, ea ne apare ca o unitate in-
destructibilă, ca o vatră a româ-
nismului unde s'au păstrat cele
mai prețioase comori ale neamului
și de unde a iradiat în toate di-
recțiile multă energie românească.
Geografia și istoria alcătuiesc stâlpii
de sprijin ai unității transilvane.

Nu este aici locul să aducem
toate dovezile, toate mărturiile,
pentru a demonstra această uni-
tate. Este destul de semnificativ
faptul că, din ziua în care pământul
transilvan a fost frânt în două,
s'a produs în Sud-Estul Europei
un dezechilibru, ce nu-și va găsi
stabilitate decât în clipa când Tran-
silvania va fi reîntregită. Acest
dezechilibru nu-l simțim numai noi,
cei loviți de soartă ce tânjim de
dorul alor noștri căzuți în robie,
ci îl simț chiar beneficiarii actu-
lui de împărțire. Dacă n'ar simți
ei înșiși acest dezechilibru, ce rost
ar avea întreaga lor propagandă
de revendicări, propagandă ce o
întălnim în presă, la radio și în
toate manifestările lor?

Atitudinea lor de agitație este
un semn nedesmințit că situația
de astăzi nu este bună, iar răul
își are originea tocmai în împărți-
rea pământului transilvan.

Când ostașii păgâni, găsiți pe
Golgota, la poalele crucii, împăr-
țeau cu lăcomie veșmintele Mântui-
torului, degetele lor au pipăit cu
înfioreare cămașa ce nu avea nicio
cusătură, ci era „țesută de sus
peste tot.

Și au zis între ei: Să n'o sfă-
șiem, ci să aruncăm sorții pentru ea,
a cui să fie, ca să se împlinescă
Scriptura ce zice: Împărțit-au hai-
nele mele între ei și pentru că-
mașa mea au aruncat sorți".
[Ioan 19. 24.]

Și pământul transilvan este
tot o cămașă țesută într-ună. Ze-
cile de veacuri i-au servit de ur-
zeală. Fire trainice s'au întins dela
munte spre șes, din văi spre gura
râurilor. S'au întins anevoie, prin
suferințe și privațiuni. Iar când s'a
legat rostul pânzei, când conștiința
neamului — sprintenă suveică —
a început să o înflorească cu mân-
dre alesături, a crescut pe dată iia
minunată cea fără de nicio cusă-
tură a sufletului românesc.

Aceasta este Transilvania! Și
scris i-a fost și ei să fie scoasă la
mezat ca și cămașa Mântuitorului.

De geaba căutau urmele unei
cusături, pentru ca să o împăr-
țească. Urme nu se găseau nicăiri.
Atunci au sfâșiat-o în două.
Iar vrerea omenească a destrămat
o țesătură ce fuse orânduită de
Cel de sus.

Fundația ziariștilor

de Dr. I. Gârbacea

Prof. la Acad. Com. Cluj-Brașov

Recenta adunare a presei ardene
la Sibiu s'a făcut în numele *Fundații-
nel Dr. Ioan Mihu*, dar câți din cei adu-
nați acolo, mai ales din cei mai tineri,
știu ceva despre această instituție și
rosterile ei. Sunt azi oameni pentru
care și numele lui Ioan Mihu sună ne-
cunoscut.

Scopul urmărit de acest jurist-eco-
nomist, fondator al băncii „Ardeleana”
e redat mai precis de *Telegraful Ro-
mân* (2 August 1910).

„Retras din sgomotul vieții zilnice
— procul negotiis — acest dănic me-
cenat al neamului nostru a înțeles gla-
sul timpului, a resimțit lipsa unei prese
românești la nivelul convenit și prin da-
nia sa ne-a făcut să întrezărim o epocă
mai puțin vitregă a vieții noastre pu-
blice.

Presa are o importanță deosebită
atât în vieța unui stat cât și în vieța
unui popor...”

„Și pentru ca presa să-și poată
indeplini aceasta pe cât de sublimă, pe
atât de grea misiune, trebuie să fie con-
dusă de bărbați întregi, luminați, cin-
știți, morali și mai pre sus de toate
drepți în înțeles evanghelic.

Presa reproduce fidel structura su-
fletească a celor ce o fac”.

Darul inițial a fost de 25.000 co-
roane aur în 1910.

Trei erau condițiile puse de fon-
dator ziariștilor:

1. Biografia ziariștilor noștri dis-
tinși, decedați.
2. Studii critice și istorice asupra
presei noastre din trecut.
3. Studii de actualitate asupra pro-
blemelor de viitor.

Să o recunoaștem sincer că nici
până azi niciuna din aceste condițiuni
nu a fost îndeplinită. Vina cade asupra

Continuare în pagina 3-a

„GAZETEI TRANSILVANIEI”

Anumite secte religioase în caricatura lui Dickens

de Prof. Univ. I. Ol. Ștefanovici-Svensk

Excesul de libertate își are relele
lui, întocmai ca și lipsa de libertate. În
țările anglo-saxone excesul a născut tot
felul de secte — unele ridicule.

Iată la ce mă gândeam când mai
zilele trecute citeam cele ce traducem
mai jos de dragul cititorilor „G. T.”.

La noi interpretarea aiuristică a
evangeliei de „sectanți”, poate va fi
dus la expresia „Nu-ți pune (sau: nu-mi
pun) cap sănătos sub evanghelie”.

E vorba de sigur de evanghelia
tălmăcită de orice neisprăvit. La defor-
mările mentale iscate de anumite secte
ne-am gândit și atunci când o veste
din Iași ne spunea: „Cu prilejul perche-
ziții făcute la locuința soției lui Leon
Bulat din Sinești, după săpături în be-
ciul casei a fost descoperit cadavrul so-
țului. Femeia a mărturisit că el ar fi
murit din pricina unui atac de inimă.

Însă ea e sectantă și nevoind să

folosească preotul la înmormântare a as-
cuns cadavrul în beciu, unde a zăcut timp
de 7 luni printre butoaiele cu vin, varză
și alte alimente”.

Din duiosul roman „Old curiosity
shop”, — „Prăvălia de curiozități vechi” —
al marelui romancier, de atâta umor, care
a fost Charles Dickens, traducem după
originalul englez pasajul unde se
descrie una din sectele înnegritoare
de vieață: Băiatul Kit, reprezintă reac-
țiunea minții sănătoase a omului din
popor londonez.

„Mamă, păstrează-ți voia bună și
să nu te simți singuratică fiindcă eu
nu sunt acasă. Foarte adesea voi căuta
prilejul să te cercetez când vin în oraș
și uneori am să-ți scriu. Iar când se
vor fi împlinit trei luni la stăpân, voi
dobândi firește învoirea lui pe vreo zi,
două, — și atunci să vezi cum o să
luăm pe micul Iacob, la teatrul cel ve-
sel, ca apoi să-l facem să știe și el
ce însemnează stridiile”.

INSTANTANEE

Justiție venețiană

Răsfoind pagini de istorie scrise de un francez, contele Daru, am dat peste unele capitole interesante ce ilustrează crâmpiele din viața Veneției republicane și mai cu seamă de felul categoric și rapid cum obișnuia justiția din orașul lagunelor să-și îndeplinească misiunea.

Un mare domn, — se zice — a descins în Veneția, instalându-se la un hotel de lux și după câteva zile de petrecere în oraș observă că i-a dispărut o sumă însemnată de bani împreună cu caseta în care îi păstra. Infuriat, omul s'a simțit în drept să-și spună — în ton mai ridicat, — bine-nțeles — părerea lui despre obiceiurile locului și mai ales să critice conducerea țării și poliția venețiană, care — cum spunea el — nu are altă grijă decât să spioneze pe străini, în loc să vegheze asupra siguranței acestora.

Câteva zile mai târziu domnul despre care e vorba își făcu bagajele și plecă. Cam pe la mijlocul călătoriei sale, din Veneția spre coasta mării, gondola în care se afla el se opri dintr'odată. Călătorul ținu să aștepte motivul și conducătorul gondolei sale îi răspunse că nu se poate mișca din loc deoarece un vas cu pavilion roșu i-a făcut semn să oprească. Domnul din gondola își aminti imediat de vorbele nemăgulitoare ce le-a rostit el la adresa poliției și-a țării și știa din povestirile oamenilor și din exemple nenorocite ce le-a văzut cu ochii lui, care sunt măsurile ce se iau în astfel de cazuri. Galben ca făclia aștepta el acolo în mijlocul lagunelor, între cer și apă, fără ajutor de nicăieri, fără puțință de-a fugi, aștepta vasul ce venea spre el cu rezeziune și trebuia să-i aducă osânda.

Iată-l, e aici. Se oprește. Cei de pe vasul cu flamură roșie coboară în gondola lui și-l invită să le urmeze dincolo pentru unele mici lămuriri. Cu inima bătând să-i spargă pieptul și cu cele mai negre presimțiri omul se supune.

— Domnule! — i se adresa serios unul dintre cei trei indivizi în uniformă, care se aflau pe vas, — nu ești d-ta prințul de Caron?

— Eu sunt, domnule, răspunse acesta.

— D-tale ți s'au furat banii în ziua de vineri, data cutare?

— Da domnule.

— Ce sumă?

— Cinci mii ducați.

— Unde se aflau banii?

— Într-o casetă verde.

— Bănuiești pe cineva?

Opiniunea unui istoric suedez despre cartea d-lui I. Lupaș „Zur Geschichte der Rumänen“

Profesorul de istorie Anders Sture Ragnar Bolin, care ține în anul acesta la Universitatea din Lund (Suedia) cursuri despre istoria politică a Europei dela 1919—1938, primind un exemplar din cartea germană a d-lui profesor Lupaș, a exprimat despre cuprinsul ei opiniunea următoare: „Se știe că istoria este o știință națională per eminentiam. Eu salut totdeauna cu mare bucurie, dacă se ivește vreo ocaziune, care face cu puțință să ne ridicăm mai presus de granițele naționale. Cartea aceasta iată că îmi oferă o astfel de o-

caziune, dându-mi puțință să cunosc mai de aproape problema istoriei române. Principala ei problemă, lacuna izvoarelor de pe la anul 300, m'a interesat totdeauna în chip deosebit și convingerea mea, că teoria continuității este cea adevărată, a devenit prin lectura cărții „Zur Geschichte der Rumänen“ și mai puternică.

În numeroase puncte mi s'au deschis prin cartea aceasta noi perspective asupra istoriei române.

N. C.

A 7-a șezătoare culturală—artistică a cercului cultural „Astra“—Scheiu

Duminecă, în 27 Febr. c. a avut loc a 7-a șezătoare culturală-artistică, organizată de cercul cultural Astra-Scheiu în sala școlii primare Dr. Saftu, de Pe Tocile.

A conferențiat d-l Dr. Gh. Neguș, vorbind despre: „Dușmanii sănătății noastre“.

În cuvinte pe înțelesul publicului, care umplea sala până la refuz, d-l Dr. Neguș a ținut atenția încordată timp de trei sferturi de oră, înfățișând o multime de noțiuni folositoare în legătură cu sănătatea noastră.

Astfel: a arătat importanța aerului, a apei, a solului, a locuinței, a alimentației ca factori de păstrare a sănătății, combatând unele prejudecăți și obiceiuri rele înrădăcinate în viața poporului dela țară și dela oraș.

A demonstrat cu exemple pericoul bolilor contagioase și al

celor sociale, arătând modalitățile prin care ne putem feri de ele.

Și-a încheiat conferința cu îndemnul adresat celor prezenți, să-și păstreze intactă sănătatea și acel capital biologic, care nu este numai un bun al individului, ci este un patrimoniu național, pe care suntem datori să-l transmitem nealterat generațiilor viitoare.

Partea artistică a programului au susținut-o elevele liceului comercial de fete, ale căror prezenții artistice au fost răsplătite cu aplauze sincere din partea publicului.

Cu acest prilej cercul cultural Astra-Scheiu mulțumește încă odată direcțiunii liceului comercial de fete și elevelor pentru prețiosul concurs dat la reușita acestei șezători.

Șezătorile cercului vor continua regulat tot a 2-a duminecă.

— Un servitor de-acolo pe care-l angajasem eu.

— L-ai putea recunoaște.

— Da, de sigur.

La cuvintele acestea, omul care vorbise îndepărtă cu piciorul un palton vechiu de pe dușumea și prințul zări atunci cadavrul fostului său servitor. Alături de acesta zăcea caseta verde.

— Iată Domnul meu, — adăugă din nou polițistul — vinovatul și-a luat

răsplata. D-ta ți iai paralele și ești liber să pleci unde vrei.

În orice țară vei mai descinde însă, te rog să primești sfatul meu: fă cu banii ce ți-o plăcea, dar cu părerile d-tale numai un lucru să faci, dacă vrei să-ți meargă bine: să le păstrezi pentru d-ta.

Ecat. Pitis

„Sper că teatrul nu-i cu păcat dar mi-e aproape teamă că...“ zise — mama lui Mrs. (cit. misiz!) Nubbles.

„Știu cine ți-a băgat-o asta în cap“ — răspunse fiul ei măhăit. „Iară căsuta aia de rugăciune! („Little Bethel“) Te rog să nu te deprinzi să te duci acolo regulat; căci dacă ți vei vedea fața voioasă, care totdeauna ne-a înveselit casa, posomorându-se și copilășul (baby), Dumnezeu să-l țină, deprins și el să caute a jale, să se numească pe sine un mic păcătos (iragutul de el) și un copil al diavolului, — ceea ce înseamnă o poreclă și o batjorură față de răposatul lui tată! — așa m'as măhăi, că sunt în stare să mă înscriu soldat și dinadins mi-aș îndrepta capul spre cea dintâi ghiulea de tun ce mi-ar ieși în cale“.

— „O Kit, nu vorbi așa!“

— „Ba chiar așa așa face, mamă; și dacă nu vrei să mă faci foarte nefericit, te rog să-ți fii funda aceea pe bo-

netă, pe care era cât pe ce să o smulgi săptămâna trecută. Cum ți poți închipui că-i păcat dacă cauți să pari și să fii veselă, pe cât ne poate îngădui sărăcia noastră? Ce așa găsi în făptura mea să mă facă să fiu un băiat smiorcăt (olângăret), țeapăn, care vorbește numai în șoapte și furișându-mă ca un vinovat să fonăiesc pe nas ca o scârbă? Dimpotrivă, totul mă îndeamnă să nu fiu voios! Iac ascultă! Ha! ha! ha! Nu-i asta tot așa de firesc ca și umbletul și la fel de sănătos? Ha! ha! ha! Nu-i asta tot așa de natural ca și behăitul oii, sau grohăitul porcului, nechezatul calului sau cântecul păsărilor? Ha! ha! ha! Nu-i așa mamă?“

Era ceva așa de molipsitor în râsul lui Kit, încât mama sa care avusese o înfățișare gravă până atunci, prinse întâi a surâde și apoi se puse și ea pe un râs din toată inima, ceea ce făcu pe Kit să spună că știa el că râsul e lucru firesc și... să râdă și mai și.

Râsul sgomotos al lui Kit și al mamei sale, deșteptă copilășul din somn, care găsind că se petrece ceva foarte hazliu și plăcut, îndată ce se găsi în brațele mamei începu să dea din picioare și să râdă foarte viguros. Această nouă ilustrare a raționamentului său „gădili“ pe Kit așa de tare, încât căzu pe spate în scaun, istovit, și în timp ce arăta cu degetul la copilăș, râdea de se cutremura scaunul. După ce-și reveni de două sau trei ori, și recăzuse în hohote tot de atâtea ori, își șterse ochii și rosti rugăciunea de masă. Și a fost în adevăr foarte voioasă sărmana lor cină....

A doua zi, des de dimineață, Kit se despărți de ai săi, simțind destulă mândrie că ar fi putut fi excomunicat din Little Bethel, dacă vreodată ar fi făcut parte din acea posomorită sectă“.

PREDICI ÎN PUSTIU

Sănătate și credință

Duminecă în 27 Febr. sub acest titlu am ținut o conferință în aula Universității din Sibiu în prezența I. P. Sf. mitropolit Nicolae, prorectorului prof. Dr. I. Lupaș, prim-președintelui Curții de Apel și al atâtor intelectuali care mi-au făcut cinstea de a participa.

Nu pot ști dacă zierele sibiene au dat sau nu un rezumat al acestei conferințe, dar fiindcă conferințiarul însuși, mai bine decât oricine, își poate formula acest rezumat, îl redau aci cu atât mai mult cu cât subiectul cadrează cu conținutul predicelor noastre.

La noi s'a serbat zilele acestea centenarul învățământului medical, căci în Febr. 1843 a deschis Dr. Nicolae Krețulescu mica sa școală de chirurgie la Spitalul Colțea și a publicat primul manual românesc de anatomie. Deci numai de câteva decenii avem medici români. Biserica cu preoții ei au fost aceia care în lungul veacurilor s'au îngrijit, odată cu păstrarea datinelor străbune ortodoxe și a limbii românești, și de sănătatea poporului. Este timpul ca și medicina, azi, să se arate recunoscătoare pentru aceste servicii aduse neamului de biserică noastră.

Marele Paulescu, savantul sfânt cum l-a numit Iorga, a fost primul la noi care, inspirat de Mântuitorul, cu un curaj cu totul neobișnuit a pornit lupta contra Darwinismului materialist și a dovedit cu argumente științifice minunate formulate existența sufletului și a lui Dumnezeu, precum și originea divină a Mântuitorului, cu atâta elan și succes, încât ca odinioară Ștefan cel Mare așa și prof. Paulescu a fost numit de Papa dela Roma: atlet a lui Hristos. Instinctele, după Paulescu, sunt glasuri dumnezeiești sădite de Creator, în sufletul omenesc; avem datoria de a le păstra curate și atunci și sănătatea noastră va rămâne intactă.

Charcot a spus: Credința care vindecă se chiamă sugație. Dacă, deci, vom ști să păstrăm legile de igienă, care sunt totodată și ordine dumnezeiești și dacă ne vom ști păstra credința neștrămutată în Marele Părinte, care ne-a creat spre a ne îndeplini sănătoși datoria hărăzită fiecăruia din noi pe acest pământ, viața noastră va putea atinge limita fiziologică a vieții de 100 de ani fiind și rămânând sănătoși mereu până la această vârstă patriarhală. Am adus, apoi, dovezi și argumente în favorul existenței sufletului și puterii lui, citând nume și experiențe celebre, dovedind extraordinare învingeri ale sufletului asupra corpului, precum o dovedesc și nenumărate vindecări supranaturale. Am arătat la sfârșit cele 3 legi esențiale ale oțelirii sănătății: legea digestiei, respirației și a deprinderilor tari.

Dr. M. Suciu-Sibianu

Bibliografie

„Cartea Românească“

Ultimele noutăți

Suderman H. „Puntea pisicii“. Roman. Trad. de Al. Ștefănescu, I. Saicoviți. Buc., Febr. 1944 p. 323. Lei 500.
Teodoreanu Ionel, „Fata din Zlataust“. Roman. Ed. IV-a. Buc., Februarie 1944, p. 555. Lei 800

Colectia

„Cunoștințe folositoare“

Popu-Câmpianu Ion, „Cartoful“. Buc., p. 31 Lei 28.
Hulbel M. Gr., „Lupta contra secetei“. Buc., p. 32. Lei 28.
Bejan-Coșula Petronius, „Plante de nutreț“. Buc., p. 32 Lei 28.

Fundația ziaristilor

de Dr. I. Gârbacea

Prof. la Acad. Com. Cluj-Brașov

Continuarea din pagina 1-a

acelora care au acceptat să facă parte din conducerea fundației.

Până la 1918 această epitropie își îndeplinea cel puțin obligațiunea de a publica regulat — după exemplul așa de frumos al Fundației Gojdu — analele ei.

Am înaintea mea un exemplar — al 7-lea — din aceste anale pentru anul 1918. Formatul, hârtia, până și litera sunt la fel ca la Fundația Gojdu.

Epitropia avea în acest an următoarea compunere: Președinte: Dr. Valer Branisce, șef al Resortului de Culte și Instrucțiune Publică din Sibiu, membri: Ion Agârbiceanu, preot, directorul ziarului „Patria” din Sibiu, Vasile Goldiș, ministru, București, Alex. Ciura, profesor, directorul ziarului „Unirea” Blaj și Dr. Ioan Lupaș, protopop, secretarul general al Resortului Cultelor și Instrucțiunii Publice, Sibiu.

Se continua cu strângerea tot mai intensă a fondurilor.

Darea de seamă anunța crearea a șase fonduri și anume:

1. Fondul „Cercul industriei, comerțului și finanțelor” cu frumoasa sumă de 26.000 coroane.

2. Fondul Băncii Naționale cu 20.000 coroane.

3. Fondul Dimitrie Birăuțiu cu 4.000 coroane.

4. Fondul Nicolae Opreanu cu 4.000 coroane.

5. Fondul Andrei Cosma cu 3.000 coroane și

6. Fondul Ioan Herția cu 1.000 coroane.

Este de remarcă și aici aportul însemnat al băncilor române. Sporul la „Fondul băncilor române” creat mai înainte era de 5520 coroane. Banca „Aurora” din Baia mare donează 10.000 coroane în rate succesive.

Averea totală a fundației era la sfârșitul anului 1918 de 228.623 19 coroane.

Din cele șase fundații create în acest an, ultimile două prezintă o importanță deosebită.

Fondul Andrei Cosma e creat de cele 3 bănci conduse de acest om de ispravă: Silvania, Sălăgeana și Chiorana. Și e curios că acest om, care a fost un Partenie Cosma al Ardealului de Nord, este uitat, dacă nu ignorat, nu numai de gazetari dar chiar de specialiștii bancari în lucrările lor.

Vieța „Silvaniei” poartă pecetea acestui conducător născut la 1843, mort în 1918.

La 1886 înființează banca „Silvania”, apoi „Sălăjana” din Jibou, „Codreana” din Băsești. „Somesana” din Dej până și la înființarea „Bihorenei” din Oradea Mare a avut un aport însemnat.

Tutor la toate, a fost fondator și

secretar al Reuniunii Invățătorilor, profesor, director și secretar al Școlii de fete a Reuniunii femeilor române, făcute după modelul celei din Sibiu.

Ultima donație este aceea a lui Ioan Herția, care în scrisoarea sa din 30 August 1918 spune că suma să se administreze separat „și astfel și în viitor să o mai putem spori cu ajutorul lui Dumnezeu, noi sau urmașii noștri, prin contribuțiuni ocazionale, după cum ne vor ierta puterile și împrejurările vremii”.

Măcar atâta e bine să știm despre Fundația lui Mihai.

Subt semnul vremii

de Aurel Precup

din Ardealul de Nord și ale Ligii Culturale.

Uitând tot ce ne-a desbinat timp de douăzeci de ani, în care huzureala ușurelnică cuprinsese totul, ascultăm azi, cu sufletul la gură, tremurând de emoție și încordare, depănarea gândului marilor cărturari ai țării noastre, care ne tâlmăcesc cu graiu ales, sforțările mari și jertfele celor care ne-au dăruit prin pilda lor neșovățelnică, conștiința națională și curajul actelor bărbătești, care se cer omului iubitor de țară și neam, în orice împrejurare.

Citind dările de seamă ale convenițiilor ocazionale de prezența rarilor oaspeți-conferențieri, veniți în mijlocul nostru, dar mai ales, ascultând cu urechile tale evocarea amintirilor din trecutul luptelor noastre naționale, la care au luat parte, se desprinde adevărul curat că o acțiune, oricât de importantă ar fi ea, nu poate fi dusă la bun sfârșit, dacă la baza ei nu stă prietenia, fără ascuțiri și fără calcule, dintre oamenii pe care destinul îi înmănunchiază într'un moment dat, pentru marile înfăptuiri ale neamului.

Acesta este semnul vremii, care pare a se desprinde din evocările trecutului, expuse în cercul intim al meselor comune și în care pare că se accentuează înadins acest adevăr, îndemnându-ne a cultiva prietenii curate, mijloc esențial pentru a da năzuințelor noastre arzătoare, arma de nesărâmat a unității sufletești.

Întâmplările dureroase din ultimii ani, rezultat al frământărilor de după unire, care au făcut totul pentru a ponegri și a distruge această verigă de oțel a prietenilor încercate, călitate din vrednicii selecționate și bazate numai pe preocupările pentru binele neamului, ne fac impresia că ne-au luminat mințile, ne-au trezit din huzureala plină de îmbuibare, purificându-ne, încercând să ne repună pe făgașul vrednicilor românești, ridicând din nou, la rang de dogmă, cultivarea prietenilor, a înfrățirilor curate, strângând pe Români din nou într'un mănunchiu, pe care nimeni să nu-l mai poată frânge.

Prietenia curată se leagă numai între sufletele mișcate de sentimentul nobil al prețurii, al stimei și ajutorului reciproc, al sprijinului neprecupețit unul față de altul și al tuturor pentru unul, în orice împrejurare. Ea nu poate fi părăsită decât călcându-ți pe conștiință și pășind pe un drum năpădit de buruieni. Aceasta constituie taina trăinicieii de nesdruncinat a adevăratei prietenii.

Cât adevăr cuprinde zicala din popor: „Arată-mi cu cine te-aduni, ca să-ți spun cine ești”.

Trăim cele mai aspre timpuri ale istoriei noastre. Scadențe sunt sorocite și acestea trebuie să ne găsească una.

Mână în mână, cu privirile ațintite numai spre viitorul țării, fără ocolișuri, cu sentimentul siguranței prietenilor verificate și închinat patriei, astfel să ne găsească vremurile ce vor veni

Tot mai mult evenimentele culturale de aci, dela Brașov și mai din toate unghiurile țării, ne întăresc în credința că trăim faza decisivă a reînchegării unității noastre de simțiri curat românești, așa cum le-am trăi, din plin, în vremurile de mari prefaceri, dinaintea războiului împlinirilor noastre.

Tineri și bătrâni alergăm setoși după dreptate și adevăr, la conferințele pe care atât de chibzuit le-au orânduit, în cicluri perfect închegate, vrednicii conducători spirituali ai vieții noastre culturale de aci, dela Brașov, ale *Cercului Juridic Transilvan*, ale *Extensiunii Academice*, ale „ASTREI” *Transilvane*, ale *Asociației Refugiaților*

BRASOVUL DE ALTĂDATĂ

Din trecutul medical al Brașovului

Băile Brașovului

de Dr. Emil I. Bologa

VIII.

Din scrierile lui Philippi reiese că scăldatului i se dădea o mare însemnătate în timpurile vechi. Toți meseriașii mergeau sâmbăta la baie și pe acele vremuri nu se dădea „Trinkgeld” ci „Badgeld”. Toate personalitățile care erau în trecere prin oraș, erau conduse la baie pentru a se scălda (deosebită atenție și stimă). Acestea se petreceau în secolul al XVI-lea. Locul unde era situată baia nu se cunoaște (probabil în Strada Porții).

Că în secolul al XVIII-lea au existat sau nu băi publice, nu se știe. În acest timp cetățenii își făceau băile calde în casă. Și se pare că se frecvența și o baie (Florabad?).

În secolul al XIX-lea Brașovul avea următoarele băi:

In Scheiu: baia *Flora* sau *Vasselatchi* și baia de aburi.

In Cetate: baia croitorilor (?), a țesătorilor (?), a temniței, baia de cadă dela Hotel Union și la Slaminek.

In Blumăna: baia dela „Lederermuhle” și școala de înot. Total, deci, 8 băi publice.

Casa în care se afla baia din Scheiu era în anul 1791 proprietatea unui anume Dumitru Vasselatchi și la 1820 se vorbește despre puțința de a se face baie în acest loc. Baia pare să fi fost clădită chiar de către Vasselatchi. Prin licitația din anul 1821, ea ajunge proprietatea lui Andrei Popovici. Urmașul acestuia mărește baia, care

ajunge să aibă 8 cabine cu câte o vană și 1 cu 2 vane, plus 2 bazine.

Baia de aburi se găsește în casa unui anume *Wendel*, dela care trece la văduva *Rauss* și de aici lui *J. Beer*, care în 5 Mai 1842 clădește pe acest loc clădire pentru baie. În 1844 ajunge proprietatea lui *Bucur Popp* (care o cumpără cu 10.800 Fl.), și care în anul 1851 (29 Iulie) o schimbă cu casa dela Nr. 702, și astfel baia și locul pe care se află, ajung în mâinile Eforiei școlare greco-orientale. În anul 1856 se fac aici mari reparații și instalații din fondurile bisericii. În 1873 se fac apoi noi reparații și mai însemnate. Basinel mare din interiorul băii era utilizat vara pentru băi reci de un mare număr de amatori. Baia număra 26 cabine pentru desbrăcat și 6 cabine înzestrate cu vane pentru băi calde.

În anul 1834 populația orașului cere Comunității deschiderea unei școli de înot (deci a unui basîn în aer liber). Locul era stabilit la sfârșitul Străzii Negre și după planurile ing. Angerman costul se ridică la 2448 fl. La acestea se alătură și un certificat medical care cerea și el înființarea acestei băi, atât de necesare sănătății locuitorilor. În anul 1834, după însușirea unei comisii care va conduce lucrările, baia este terminată, cuprinzând 3 bazine de diferite mărimi. Aceasta este singura baie al cărei proprietar este orașul. Cei săraci făceau baie vara în canalul Timișului. Brașovul Vechiu nu avea nicio baie (și nu are nici astăzi).

HENRY FORD

Capital producător — Forță socială

de Ion Opris

IV

Desfacerea produselor sau vânzarea nu este așa de ușoară cum s'ar părea. Oricât ar fi produsul de bun în calitate și chiar ieftin ca preț, o mare întreprindere lipsită de buni vânzători nu va înregistra un devers urcat și mai ales acolo și atunci când concurența este mare și liberă. Concurenții lui Ford nu odată l-au acaparat pe cei mai buni vânzători. Astfel, cu prilejul ultimei transformări a mașinei Ford, după ce mulți vânzători au trecut la concurență, s'a afirmat că întregul sistem de vânzare al uzinelor Ford s'ar fi destrămat.

Ford a răspuns, răsturnând deodată principiul general amintit:

Nu cei neapți sunt aceia care strică o organizație. Cei neapți nu ajung niciodată în situația de a putea distrage o organizație. Aceia care au ajuns la ceva și doresc să se odihnească pe laurii lor, sunt acei care se pun în calea progresului. Pentru ca o industrie să rămână la nivel, ea trebuie ținută mereu în fermentațiune. Ce privește pe acei vânzători, eu sunt de părere că nu vânzătorul face automobilele, ci un bun automobil face pe vânzător. Dacă nu am dreptate, aceasta se va vedea la vreo ocazie. În consecință, frumosul este a te întrece în găsirea adevărului. Ford nu admitea concurența prin forță, ci susținea concurența inteligentă.

Contribuțiunile financiare sau mijloacele de finanțare, iată ultimul element în sistemul economic practicat de Ford.

Se știe că Ford la început n'a avut nimic. Dacă a reușit ceva, și a reușit să strângă multă avere, apoi aceasta se datorește exclusiv numai muncii și priceperii lui.

Dela început chiar, Ford a cultivat principiul autofinanțării. Numai așa se explică menținerea individualității proprii sistemului și credincioasă principiilor inițiale ale lui Ford.

Iată părerea lui despre capital: Capitalul are scop să se facă posibil producătorului a fixa un preț care nu se bazează pe primele cheltuieli de producțiune, ci pe cheltuieli care corespund unei producțiuni maxime posibile. Deci, dacă voim a fabrica un automobil cât se poate de ieftin, trebuie să ne aranjăm astfel, ca să-l fabricăm un timp mai îndelungat decât durată unui sezon. Dacă schimbăm tot la două luni modelele noastre, atunci publicul cumpă-

rător trebuie să plătească pentru schimbare — sau să nu cumpere, cu acel rezultat, că ar trebui să ne retragem dela afaceri.

Ținta noastră a fost să construim o mașină pe care să o putem produce și vinde în curs de mai mulți ani, cu prețul cel mai ieftin. Dacă nu am reuși, atunci cauza este, că altcineva a prestat ceva mai bun decât noi. În orice caz, profitorul este cumpărătorul.

Și mai departe spune Ford:

Ce-au crezut oare oamenii că vom face cu banii? Au crezut poate că-i vom depune la vreo bancă, sau poate că-i vom cheltui în alt mod, dacă nu am fi modernizat fabrica noastră? Singurul mod rațional de a folosi banul este de a-l investi în industrii.

După cum vedem, capitalul în concepția lui Ford trebuie să fie productiv, în sensul că ajută factorii care sunt angajați la producția de bunuri de utilitate generală, iar nu în sensul rentabilității, a exploatării masei consu-

Asociația Profesorilor dela Academia Comercială din Cluj-Brașov

Extensiunea Academică

Duminecă, în 5 Martie 1944 la orele 11.30 a. m. în sala festivă a Camerei de Comerț din Brașov, va vorbi d-l Profesor

N. Condeescu

despre:

Ion Codru Drăgușanu și Franța

Intrarea liberă.

Corector

caută „GAZETA TRANSILVANIEI”. Condițiuni: cel puțin bacalaureat și să cunoască perfect ortografia stabilită de „Academia Română”. Doritorii pot afla restul condițiilor la redacție, B-dul Regele Ferdinand nr. 12.

Posta redacției

Pr. Florian Stănescu. Sfinția Voastră, nu vă supărați, dar scrisoarea trimisă nouă prea arată a ultimatum. Știm noi bine și cine este prof. Ioan Lupaș, și cine a fost Anastasia, mama lui Șaguna. Nu punem la îndoială nici cei „10 ani de ucenicie în ziaristică” ai Sfinției Voastre. Dar dacă din aceste trei lucruri „știute” și din faptul că manuscrisul trimis încă nu s'a publicat Sfinției Voastre nu-i „rămâne să creadă decât că poate faceți regionalism în selecționarea colaboratorilor”, noi ce să mai zicem?

Ne pare rău, doar, că se mai pronunță cuvântul acesta și astăzi. Rău de tot!

Prof. George Moroșanu. Ne dor destul certurile în limbaj rural dintre confrăți. La ce să mai punem și noi paie pe foc?

Colaboratorilor. Nu publicăm manuscrise care au mai fost trimise și altor periodice.

Zaharia Albu, Brașov. Vă rugăm, treceți într'o zi pe la redacție cu caietele lui V. B. Muntenescu.

Badea Cârșan

de I. Bozdog

În toate lucrările lor îndreptate contra altor neamuri sau chiar a particularilor de altă limbă și credință Ungurii depun o pasiune și ură ne mai înaltă decât la niciun alt neam. Stănesc praf mare, fac gălăgie și țipă din toți bojocii pentru ca să trezească și impresioneze întâi opinia lor publică, iar în al doilea rând să pregătească străinătatea, pentru ca să primească chiar cele mai drastice măsuri ce le-ar lua drept măsuri de ordine și liniște în sectorul cel mai vulcanic al Europei.

Așa a fost și în cazul lui Badea Cârșan pe care l-au prezentat drept un incendiar al liniștii țării și un primejdios element distructiv al înțelegerii între fiil aceleiași țări, căci îndrăznește să răspândească tipărituri și cărți ce vorbeau de neamul românesc și despre drepturile lui asupra pământului transilvan.

Nu-i mai puțin adevărat însă că, de atâtea ori s'a adeverit în ținuta și isprăvile bătaioase ale Ungurilor adâncul sarcasm al adagiului latin: *parturientur montes, nascitur ridiculus mus*. (Se cutremură munții și se naște șoricelul ridicol).

Așa s'a întâmplat și de data aceasta. Au alarmat și neliniștit o lume întreagă cu țipetele lor ridicole pentru ca, după alergături de aproape trei ani, — în care timp istetul cioban reușise să treacă mil de exemplare adevărat primejdioase pentru vederile lor — să constate că, enormul material confiscat nu e tocmai atât de primejdios.

Să cităm însă din hârtiile originale care nu sufer desmișcări:

La 13 Aprilie 1907 Ministerul de Interne cu Nr. 219/Res. avizează pe prefect că toate cărțile confiscate dela Gh. Cârșan în anul 1903 și în cel următor, care se află depozitate parte la Poliția Brașov, parte în clădirea Parchetului, nu vor mai forma obiect de cercetare pe mai departe, căci cantitățile confiscate anul trecut și controlate neconținând părți incriminabile, nu mai este nevoie de cercetare judecătorească.

„Considerând, că din produsele de presă confiscate numai cele reținute în urmă trebuie supuse cercetărilor administrative și fiindcă Gh. Cârșan, conform procesului verbal aflat la Parchet, a renunțat de a le reclama, rog pe Maria Ta, ca toate cărțile confiscate dela numitul și reținute — să dispui prin poliția Brașov — fără a atrage atențiunea opiniei publice — să fie nimicite prin ardere (elhamvasztás), despre ce veți aviza Parchetului regal din Brașov, iar despre executare îmi veți raporta”.

Noi știam despre pisică un fel de a-și astupa murdăria și despre închizători că fac să dispară urmele deodată cu victima, dar, dacă aceste cărți

Dintr'o arhivă secretă brașoveană

erau inofensive de ce nu au fost predate destinației lor firești? Renunțarea lui Cârșan la dreptul de proprietate? Cine cunoaște mijloacele umane ale paznicilor cu pene de cocoș ai bunului public și felul cum storceau ei declarațiile, va înțelege ce s'a petrecut cu Gh. Cârșan până i-au putut storce iscălitura pe procesul verbal!

La 2 Mai 1907 prefectul avizează Parchetul despre dispozițiunile Min. de Interne și-l roagă pe procuror să predea toate cărțile căpitanului orașului Farkas — fără valvă — pentru ardere.

În aceeași zi și cu același număr ordonă căpitanului orașului cu mențiunea pe plic: se va deschide numai personal, executarea și să-i raporteze până la 20 Mai. Cu materialul dela Poliție va ridica și arde deodată și cel dala Parchet. (Nr. 15/Res. 1907).

Procurorul substituit raportează la 24 V. cu Nr. 3284/907 k. u. că produsele de presă confiscate dela Gh. Cârșan au fost predate poliției încă în toamna anului trecut după cercetarea lor de către translatorul ministerial, deci nu se află atari cărți nici în paza Parchetului nici a Judecătoriei.

Prefectul notifică Poliției răspunsul la 31. V. 1907 și dispune executarea ordinului dat. La 4 Iunie 1907 căpitanul Farkas raportează prefectului:

„La ord. Dv. Nr. 15/907 din 2 Mai am transportat și am ars cărțile și imprimările aflătoare la oficiul meu și în parte la Parchet, transportându-le prin Schmidt Lajos la fabrica de cărămizi Schmidt și soții.

Chitanța despre cheltuielile de transport v'o înaintez pentru verificare.

Fac aceasta cu observația că și cheltuielile de transport au fost acoperite din fondul poliției înaltului guvern”. (Nr. 13/Res.).

Prefectul înaintează Min. de Interne chitanța la 11 VI. 907 cu Nr. 15/Res. iar acesta dă mandatul de plată Nr. 498/Res. — din Bugetul Internelor — Cap. XVII. Tit. 13-907. Cheltuieli de urmărire.

„Să plătească Administrația Fin. lui Schmidt Lajos — antreprenor din Brașov — în cauza cheltuielilor pentru arderea produselor de presă provenite din urmărirea penală Cârșan Gheorghe, — pe chitanța verificată, anexată și provăzută cu timbru de 38 fil. și vizată de căpitanul orașului Brașov, pentru munca îndeplinită, 100 coroane și s'o deconteze”.

B-pesta 16 VII. 907.

Szabó László

Cons. ministerial

Dar din cenusa cărților lui Cârșan a renăscut mai falcică și mai dârză, nu paserea Phönix, ci conștiința unui neam palmult.

In jurul portativului

Concert de muzică românească

de Lia Busuioceanu

Concertul organizat de Români uniți din Brașov la 26 Februarie în sala Redoute, a fost o convingătoare demonstrație pentru ceea ce o mână de oameni inimoși poate realiza în domeniul manifestărilor românești.

Asemenea cenușeresei din poveste, muzica noastră își leapădă uneori haina prea modestă care-i ascunde încă frumusețea și ne apare la câte o sărbătoare în toată strălucirea podoabelor cu care surorile ei mai fericite din alte țări, de mult se pot mândri.

Revelația concertului a fost pentru toată lumea quartetul de coarde al d-lui Iuliu Mureșanu. D-sa pare să dețină cheia acelei formule fericite prin care motivul popular capătă drept de încetățenire în muzica cultă, fără a pierde nimic din prospețimea și autenticitatea lui originală. Cu rar discernământ, d-l Mureșanu se știe feri atât de pericolul imitației prea servile a folclorului, cât și de tentația influențelor străine care la atâția compozitori înăbușe subț desăvârșirea formei specificul național al conținutului.

Deși împrejurările îl silesc să trăiască într'un mediu nu tocmai favorabil dezvoltării artistice — d-l Mureșanu e profesor de muzică la Turda — d-sa e autorul a numeroase compoziții pentru orchestră, cor, voce și pian, dintre care multe au fost distinse cu premiul George Enescu și diverse alte premii. Recunoașterea deplină a excepționalelor sale calități nu poate întârzi să răsplătească odată așa cum se cuvine activitatea sa deschizătoare de drumuri. În așteptarea aceluși moment, iubitorii de muzică mulțumesc d-lui Mureșanu pentru clipele de intensă emoție artistică pe care le trăiesc ascultându-i compozițiile.

Reușita concertului a fost asigurată de colaborarea corului condus de părintele V. Giurgea, a quartetului Biemel-Togănel, a d-nei Edda Togănel și a d-nei Sevastia Gherman, cărora li se cuvine toată lauda pentru însuflețirea cu care și au pus talentele în slujba muzicii românești.

Nu putem încheia fără a ne exprima dorința ca asemenea manifestări să fie cât mai numeroase de acum înainte.

matorilor și a angajaților, a speculațiilor și a străngerii de tezaure.

Abia cum apare acel „contrariu” de care aminteam la început. Ford, marele capitalist și individualist, a fost numit omul contrazicerilor tocmai pentru motivul că a ridicat cele mai violente critici împotriva financiarilor speculatori și a capitaliștilor improductivi.

Dar faptul că Ford s'a ridicat împotriva celor ce nu știu să organizeze ieftinătatea producției, a risipitorilor de timp și de produse și a păgubitorilor de scumpete, nu a însemnat nimic din marea forță socială a lui.

Forța socială a magnatului industriei americane constă în înfăptuirile practice de politică și de asistență socială. Realizările din acest domeniu i-au adus deodată și calificativul de campion mondial al socialismului, în sensul constructiv al cuvântului.

Analizând la Ford complexitatea concepției economice, constatăm dela început existența factorului social. Atunci când Ford a luat drumul greu al muncii de atelier, am văzut, a fost

împins de dorința arzătoare de a ușura munca lucrătorilor agricoli. A persistat și a reușit să perfecționeze tractorul, să pună unelte moderne la dispoziția agriculturii, ușurând efectiv munca lucrătorilor agricoli, reducând astfel orele de lucru, mărind în cantitate dar și în calitate producția și ridicând standardul de viață al muncitorilor, de o parte prin ieftinirea produselor care se găseau pe piață din abundență, iar de altă parte s'a ajuns și la un simțitor spor de salariu.

Pentru că însuși Ford servește cel mai strălucit exemplu de reușită în viață prin muncă, el este potrivit lenei, rutinei, risipei și egoismului, care sunt considerate ca factori producători de mizerie.

Toată viața Ford s'a străduit să înlăture mizeria celor mulți. Astfel, el transformă articolele de lux în articole la îndemâna oricui, care au menirea să ajute progresul, finta tuturor popoarelor.

Ford consideră existența industriilor ca o binefacere pentru colecti-

vită, iar nu ca un mijloc de câștig pentru proprietar. La Ford, în concepție ca și în practică, utilitatea generală trece în primul rând, înaintea beneficiului particular. Ford consideră o crimă împotriva umanității orice piedică pusă în calea progresului. În gândirea lui piedecile acestea sunt cauzate de financiarii speculatori, de cei care strâng tezaure, de capitaliștii improductivi, la care interesul individual trece înaintea interesului colectiv. Același au totdeauna în vedere banul, în puterea căruia cred orbește. Ei nu văd sau nu vor să vadă mai departe, de aceea nu ajută la înlăturarea mizeriei, nu ușurează progresul.

Banul, după părerea lui Ford, n'are altă valoare decât aceea pe care i-o conferă producția.

Totul fiind condiționat de producție și de preț ieftin, în gândirea lui Ford munca și unealta sunt elementele determinante pentru ajungerea la rezultatul propus.

Când un produs — scrie Ford — este rău condiționat, nu merge, și pentru

a-l face să pătrună la clientelă se fac sforțări zadarnice. Într'o fabrică partea tăioasă este lucrătorul cu unealta sa. Dacă omul nu este bun, nici unealta nu poate fi altfel. Dacă unealta e rea și omul e la fel.

De câte ori ne găsim în situație de a întrebuința o sforțare mai mare decât cea necesară pentru executarea unui lucru, facem risipă.

Risipa — continuă Ford — nu permite să se distribue factorilor de producție atâta cât este suficient pentru un trai omenesc.

Atunci când Ford indică risipa ca factor negativ care nu ajută progresul, ba aduce mizeria, el nu se oprește aici, ci numește pe vinovați în conducătorii întreprinderilor individuale, fie în industrie, fie în agricultură, care nu reușesc sau nu încearcă a găsi echilibrul între producție și repartiție.

Ford spune: înlăturați risipa și plasați economiile, dacă vreți să scăpați societatea de mizerii.

(Va urma)

Mâna cea mai frumoasă

Săteteau într-o zi de vorbă mai mulți gospodari. Dascălul satului sosind între ei puse întrebarea următoare: — Care-i mâna cea mai frumoasă? Cine știe să spună? Omul răspunde: — Mâna care strânge cu prietenie curată altă mână. Altul zice: — Mâna cea mai frumoasă este aceea care ține plugul de coarne. Un bătrân zise mai pe urmă: — Cea mai frumoasă mână este cea care dă de pomană. Toți cei de față fură de părerea bătrânului.

Să facă și el una!

Un om sfărâma pietrele la o margine de drum. Și cum sfărâma el așa, împăcat cu inima, începu să cânte un cântec vechiu, care lăuda bunătatea lui Dumnezeu. Un copil se apropie de el să privească cum se pietruște drumul. Muncitorul îl întrebă așa într-o doară: Ei, bătrâne, te-ai închinat tu azi? — Eu nu mă închin niciodată... — Și de ce? — zise omul plin de mirare. — Tata ne-a spus că nu e nevoie să ne rugăm, fiindcă nu este Dumnezeu... Atunci omul luă o piatră de jos și dându-i-o copilului, zise: — Dă această piatră tatălui tău și spune-i să facă și el una, cât de mică. După aceea să spună dacă este Dumnezeu sau nu.

Gânduri bune pentru plugari

de Bădicu Gheorghe

Trecem prin ceasuri de grele încercări. Ca să le biruim nu găsim altă putere decât să ne împlântăm picioarele cât mai adânc în pământul strămoșilor. Darurile lui Dumnezeu au făcut din pământul nostru o țară bogată și frumoasă. Dar ne-a lipsit ceva pentru ca să fim deplin îndestulați de munca și vieța noastră. Acest ceva atârna de noi, de chibzuința noastră, iar nu de mila lui Dumnezeu, care — oricât de darnic este — nu le poate da toate de-a-gata.

N'am știut să ne orânduim, să ne punem în valoare, roadele pământului, așa ca ele să fie cât mai rentabile, adică s'aducă cât mai mare folos proprietarului și muncitorului de câmp. De aci zicala: „țară bogată — oameni săraci!“ Belșugul pământului nostru a adus folos mai mult pentru alții, decât pentru plugarii care l-au brăzdat în sudoarea feții lor.

* * *

În vremea din urmă cârmuitorii țării s'au gândit mai adânc la nevoile plugarilor și au purces să așeze noi temelii pentru sporirea agriculturii. S'au sfă-

tuit în deaproape ce este de făcut pentru ca să se ajungă la sporirea roadelor câmpului și la îmbunătățirea vieții acelor care-l muncesc.

Ministerul de agricultură a purtat și până acum grijă de soarta plugărimii, dând parale grele pentru valorizarea produselor lor. În cei doi ani din urmă, guvernul a cheltuit 12 miliarde de lei, investiți în cumpărături de cereale. Iar acum, de curând, a pus la dispoziția agricultorilor un fond de 40 miliarde de lei pentru a le înlesni comerțul cu bucatele, care se vând în alte țări. Noul plan pentru ridicarea agriculturii are în vedere următoarele laturi ale ei:

1. Sporirea uneltelor de plugărie.
2. Deprinderea țărănilor cu mașinile cele noi.
3. Înființarea unor rezerve de pământ.
4. Răsplătirea plugarilor harnici cu loturi de pământ, cu bani și cu unelte.
5. Școli practice de agricultură pentru tinerii țărani.
6. Ușurarea impozitelor după pământ.

Dar statul singur nici n'ar putea să ridice agricultura. Proprietarii (mici sau mari)

de pământ trebuie să se susțină și ei prin puterile lor proprii.

Ei să-și creeze cooperative și bănci. Ei să-și fixeze prețurile grâului și porumbului. Ei să-și mărească numărul vagoanelor încărcate pentru străinătate. O economie se cheamă înfloritoare atunci când nu se sprijină pe cârjile statului, ci trăiește din puterea ei. Grijă guvernului rămâne doar de a apăra cu înverșunare pământul, adică proprietatea. Întărirea proprietății și înflorirea satelor nu se poate desăvârși, decât printr-o politică de largi credite la bănci, care să sprijine dobândirea de pământuri pe seama țăranilor. Moșiile mari au nevoie de brațe de muncă. Plugarul cu pământ puțin are nevoie de bani cu împrumut ieftin, să-și cumpere vite și unelte cu care să-și pună în valoare munca și roada câmpului. În chipul acesta țara va avea parte de munca, pacea și înfrățirea tuturor.

Reiese din toate acestea că cârmuitorii țării au bune gânduri și planuri pe seama plugarilor.

Colțul gospodarului

Vine primăvara: sădiți pomii!

Primăvara se apropie. De obicei însă e scurtă. Ea trece repede și trebuie folosită din bună vreme la lucrările de câmp și mai ales la grădinile de pomi.

Este știut că rădăcina pomilor roditori lucrează de cum se încălzește pământul, așa dar cu mult înainte de a se deschide mugurii. Pentru formarea rădăcinilor tinere trebuie să fie pământul umed. Oricât de bine am așeza noi pământul, la săditul pomilor, tot mai rămân goluri pe care le astupă ploile. De aceea gropile e bine să le facem mai din vreme imediat ce se desgheață pământul. Gropile se fac de 80 cm. lățime și alți 80 cm. adâncime. Pământul dela suprafață, fiind mai gras, se pune separat de cel din fund, pentru ca, la astuparea gropii, el să fie vărsat la fund, lângă rădăcină. Săditul pomilor se face așezând bine pământul între rădăcini, apoi se bate țărâna cu maial și se întind rădăcinile către marginile gropii. Pomul se îngroapă până la tulpină și pământul din jurul lui se potrivește în formă de farfurie, pentru ca să primească mai multă apă. Săditul din bună vreme este ca lucrul început de dimineață.

De ce nu învii tu, Horia?

Se sguđuie Carpații de jale grea și chin,
Se svârcolesc sub țărână, setoși de luptă, morții,
Strâng pumnii de mârie și plâng în gene, Moșii,
Și curg apele turburi de lacrimi și venin.

În ruga lor flerbinte, plâng preoți în altare,
Bătrânii plâng la vatră, prin codrii plâng halăuci,
Și mame'ndurerate, fantasma printre cruci,
Blestemă amar, bocindu-și feciorii pe cărare...

De ce nu învii tu Horia, Crișane și tu Cloșca?
Arhanghell din icoană ai scumpului pământ,
Să tremure păgânii, să intre în mormânt,
De ce nu învii tu, Horia, Crișane și tu Cloșca?

C. I. Nițu

Mitropolitul Șaguna în casa lui Coman Cioranu din Rășinari

de I. Hașeganu

Despre Coman Cioranu nu am putut găsi date prea amănunțite. Ceea ce se știe este că acest fruntaș se bucura în Rășinari de o stimă deosebită, atât prin averea considerabilă de care dispunea, cât și prin vrednicia și caracterul său.

Lui i se datorește în bună parte faptul, că Mitropolitul Andrei Șaguna s'a legat sufletește de Rășinari și cunoscând pe fruntașii comunei din acea vreme — o generație de oameni de o vrednicie cum astăzi pu-

țini se mai găsesc — i-a putut prețui și utiliza cu mult folos pentru programul său. De aceea îi făcea plăcere lui Șaguna să meargă foarte des la Rășinari, unde și-a ales și locul de veșnică odihnă.

În adevăr, scurt timp după venirea sa la Sibiu, Șaguna a trebuit să se ducă la Carloviț, spre a fi sfințit întru episcop. Având nevoie de bani pentru călătorie, Șaguna, oarecum străin în Sibiu, s'a adresat băncii săsești „Sparkassa“, care însă nu i-a putut acorda împrumutul

cerut, dar l-a îndrumat la Coman Cioranu din Rășinari, cunoscut și de Sași ca un om care avea de unde să împrumute chiar și pe un episcop. Și Coman Cioranu a împrumutat lui Șaguna cei 2000 florini necesari călătoriei sale.

Apreciind sprijinul găsit la Rășinari, și înțelegerea pentru planul său de lucru a fruntașilor Barcianii, Cioranii, Brote, Ciucenii, Giurculeț și alții, cum și împrejurarea că la Rășinari și-au avut reședința primii episcopi români ai Sibiului, și că aci avea la dispoziție și o biserică mai încăpătoare, Șaguna a ales adeseori Rășinari drept loc pentru solemnități religioase și a acordat tot sprijinul său acestei comune.

Fel de fel

Găini spornice

S'a dovedit că cele mai bune ouătoare sunt găinile de rasă Rhode-Island. Ele ouă în 336 zile, adică mai puțin de un an, câte 310—320 de ouă. Alege-re a acestor minunate ouătoare se face cu ajutorul unor cuibare în formă de capcană.

Găina odată intrată înăuntru nu poate ieși până când nu-i dă drumul omul.

*

Tânjaril din India

Un învățat indian a spus că războaiele oricât prăpăd și ucidere de oameni ar aduce ele nu omoară atâția oameni ca tânjaril. În Indiile din răsărit mor în fiecare an cam un milion și jumătate de oameni în urma bolilor cauzate de înțepăturile tânjarilor. Ei răspândesc holera, ciurma, tifosul și malaria, cele mai grozave boli de pe fața pământului care răpesc vieața mai multor milioane de oameni decât toate războaiele, cutremururile, potopurile și foametea la un loc.

*

Acul cu gămălie

Acul cu gămălie datează din timpurile cele mai vechi. Fabricarea lui din fier și oțel a început însă abia în secolul al XV-lea la Nürnberg (Germania) care a rămas apoi un adevărat centru al industriei acelor cu gămălie. La început fiecare ac a fost făcut cu mâna și este demn de subliniat că un maestru versat din acele vremuri era în stare să obțină 12.000 ace pe zi. Acele se desfăceau pe piață vânzându-le după greutate sau în plicuri. Vânzătorii erau de obicei nevestele și copiii fabricantului de ace, care reușeau uneori să vândă până la 40.000 de ace. Pe atunci acele se bucurau de o mare popularitate. Azi însă când sunt fabricate de mașini li se acordă prea puțină atenție.

De altfel nu peste mult, când precedează la organizarea bisericii sale, tot de aci și tot cu sprijinul băneșor al muncitorilor rașinarieni, va porni el la Viena, spre a obține de la împărat aprobarea Statutului Ortodox al bisericii ortodoxe din Transilvania. Și din motive politice el nu va trece de astădată pe la Budapesta, ci pe la Râmnicu Vâlcea—București—Cernăuți, de unde va ajunge la Viena.

Om integru și săntor la nevoile obștești, Coman Cioranu a fost multă vreme episcop casier al bisericii, pus de însuși Șaguna, care a arătat apoi și fiilor lui Coman, Bucur și Șerban, o prețuire deosebită, pe primul numindu-l chiar printre executorii testamentari ai săi.

Eroii noștri

Cristian

RĂVAR ALEXE FRUNTAȘ

Născut la 25 Noembrie 1919 în comuna Cristian este primul copil al lui Gheorghe și Maria Răvar, gospodari harnici și onești. Acesta învață dela părinți să iubească munca, să fie milos, curat, păstrător și respectuos. Cu aceste calități ajunge un bun meseriaș învățând tapițeria.

Incorporat într'un regiment de Infanterie din Brașov, a luat parte la luptele din Basarabia, căzând rănit la Floreasca, de un glonte vrășmaș, care îi sfarmă coloana vertebrală. Internat în spitalul din Iași, cu toate îngrijirile ce i s'au dat, moare în vârstă de 22 ani pe brațele mamei lui iubite, care a vegheat la căpătâiul lui până în ceasul din urmă.

Adus acasă a fost înmormântat cu toate onorurile în cimitirul satului.

Păioasele de primăvară

Dacă v'au rămas locuri pregătite și neînsămânțate cu grâu de toamnă, aceste locuri trebuiesc umplute cu păioase de primăvară. În rotație, păioasele de primăvară vin după prașitoare, și dacă aceste au fost îngrașate, va fi cu atât mai bine.

Semănatul se face cât mai de vreme, îndată ce permite timpul.

Dacă avem arătură de toamnă, semănatul se face după o grăpare cu grapa de fier. Anul acesta neputându-se face arături de toamnă, va trebui ca însămânțările să se facă în arături de primăvară.

Cantitatea de sămânță ce se dă la hectar depinde de felul semănatului, de calitatea pământului, de timpul semănatului și de puterea de încolțire și înfrățire a seminței.

Se dă mai multă sămânță la hectar atunci când se-

mănam cu mâna, dacă pământul e slab, dacă semănam târziu, mai puțină dacă semănam din vreme, cu mașina în rânduri, pământul e bogat și soiul înfrățeste bine. Iar înainte de semănat trebuie să se treacă sămânța prin trier și apoi să se cerceteze puterea de încolțire.

Astăzi, când avem nenumărate soiuri alese care rezistă la secetă, la boli și dau o producție mare, fiecare plugar este dator să-și procure sămânță de soi mai bun și mai productiv.

A v i z

Cărțile, revistele, manuscrisele de articole și scrisorile destinate „Foi pentru minte, inimă și literatură” se vor trimite la adresa d-lui Gh. Tulbure, Brașov, str. Dorobanților 13.

Din lumea largă

Câți pași face pe zi o vânzătoare

Medicina întreprinde regulat cercetări în domeniul fiziologiei muncii spre a putea lua măsuri favorabile pentru evitarea bolilor profesionale. Astfel Universitatea din Breslau a cercetat recent eforturile fizice depuse de cei ce și exercită meseria stând în picioare. Cu ajutorul unui numărator de pași s'a putut astfel stabili că o vânzătoare într'un magazin face pe oră circa 2500 pași, această cifră dublându-se în anumite condițiuni, de unde rezultă că într'un magazin mare, o vânzătoare face în decursul celor 8 ore de lucru până la 40 000 pași. Natural că nu în toate zilele se cer aceleași eforturi, totuși cifrele sunt destul de importante. Urmează apoi persoanele care lucrează în laboratoare și care fac aproximativ 1100 pași într'o oră. Aceleași cercetări au fost întreprinse și asupra spălătoarelor, bucătăreselor, gospodinelor și coafezelor, numărul pașilor făcuți de aceste fiind de asemenea mare.

De toate

Muniția trasă în războaiele trecute

Consumul de muniții a crescut mereu și rapid în ultimele secole în raport direct cu perfecționarea armelor de foc și toate felurile. Au fost vremuri când fiecare soldat putea să-și transporte cu ușurință cu provizii de muniții pentru multe zile. În războiul de 1870—71 un mușchetar trăgea în medie în timpul unei lupte focuri. Grenadierilor lui Frederic cel Mare li se dădea pentru o bătălie câte 60 de cartușe iar în 1813 infanteriștii prusieni au tras în lupta de la Lipsa aproximativ câte 20 focuri, apoi în 1870 fiecare soldat trebuia să aibă la el în întrebunțeze câte 35 cartușe pentru lupta dată la Vionville. Artileria de câmp a întrebunțat în decursul aceluiași război, 1870—1871, 338.000 proiectile care se mai adaugă cele 317.000 lovituri de tun ale artileriei de asediu. Totalul proiectilelor întrebunțate de infanteria germană în cursul acestei campanii se ridică la 20 milioane cartușe. Abia după ce mitraliera și-a început marea sa rol în lupte au fost întrebunțate în războiul mondial câte 200 milioane gloanțe lunar, deci de zece ori cantitatea întrebunțată în între războiul din 1870—71. Artileria germană de câmp a tras, pe toate fronturile, în timpul războiului mondial 222 milioane proiectile. După o statistică care consideră că au fost tratate numai câte 1 milion de focuri pe săptămână, în cele 30 săptămâni de luptă dela Verdun s'au tras 1.350.000 vagoane. Ambele tabere care au participat în acel război se pot lăua de a fi atins în împrejurări unele adevărate recorduri în ceea ce privește muniția întrebunțată.

Vorbe înțelepte

Pentru ulcioarele dela ochi potem folosi cataplasme de foi de mușetel, fierte, făcute turtă și puse între două pânze. Ele pun fierbinți pe ulcior și schimbăm cât mai des.

Coman Cioranu a avut nu mai puțin de 12 copii și după ce fiecareia i-a lăsat o avere destul de importantă și le-a dat o creștere aleasă, s'a îngrijit și de sufletul său, luând inițiativa înființării unei fundațiuni numită „Fondul săracilor”. Plănuită încă dela anul 1854, această fundațiune ia ființă legală abia în 1863, când s'a primit aprobarea pentru funcționarea ei*).

Acest fond avea la început 23 donatori de pământ și 300 donatori în bani, iar în 1927 el dispunea de un teren de 69 jugăre și de 500.000 lei în bani. Donatorii alegeau un tată al săracilor, care prezida pe cei

* Figuri din Mărginime de I. Hașeganu p. 90—91.

9 membri din consiliul de conducere.

Este de notat că în 1926 s'au distribuit ajutoare în suma de lei 60.740 — și că dacă în 1854 erau ajutate numai 5 persoane, numărul celor ce primeau ajutoare lunare din acest fond a crescut la 85.

Așa a fost Coman Cioranu și cu el ceilalți fruntași ai comunei Rașinari din vremea sa, harnic, strângător, cinstit, milostiv și cu frica lui Dumnezeu, virtuți pe care, astăzi, le întâlnim tot mai rar.

Citii și răspândiți Pagina Muncitorului

Otrava albinelor ca medicament

Otrava albinelor este considerată încă din vechime ca un bun medicament. Din statistici relese că 58% dintre apicultorii ce sufereau de reumatism, au fost complet lecuți după ce au fost înțepați de albine, iar la 25% dintre et staza li s'a ameliorat simțitor. De prin anul 1864 Dr. Tertsch din Marburg pe Drava a început, fiind primul medic german, să se ocupe sistematic cu acțiunea binefăcătoare a veninului albinelor. Interesul pentru terapia cu acest venin a crescut și mai mult când a fost posibilă obținerea soluțiilor injectabile și a alfililor cu acest produs binefăcător al naturii. Tratamentul cu venin de albine este eficace în reumatismul muscular, nervos

și articular, precum și contra astmel și bolii egiptene de ochi (Trachom). Veninul albinelor este recoltat în mari cantități în Germania într'o fermă din Suabia. Soluțiile conținând venin sunt apoi sterilizate, sticlărdizate și puse în fiole și întrebunțate la facerea diferitelor alfilii. Operația obținerii veninului de albină prezintă totuși și dificultăți, cerând multă atenție, deoarece calitatea depinde între altele de anotimp, stare atmosferică și vârsta albinelor. Cercetările au dovedit că cea mai mare cantitate de venin o posedă albinele în vârstă de 15—20 zile și care se hrănesc cu polen de flori. Încă de mult timp s'a încercat obținerea de venin sintetică a acestui venin. Dar deși metodele întrebunțate sunt complicate nu s'a ajuns încă la un rezultat complet nici la aceeași eficacitate.

Ce trebuie să știe comercianții și industriașii

1. **Impozitele fiscale:** Comercianții și industriașii sunt obligați să depună în fiecare an la Administrația Financiară, declarațiunile formular tip, pentru impunerea pe anul următor. Anul acesta termenul pentru depunerea acestor declarațiuni a expirat la finele lunii Februarie a. c.

2. **Registrele de contabilitate:** Toate întreprinderile sunt obligate să țină asemenea registre, cu excepția micilor comercianți din comunele rurale, împușii la un venit anual până la 100.000 lei, care sunt scutiți a le ține. Registrele sunt de două feluri: Întreprinderile din orașe și din comunele rurale, împușii cu un venit până la 300.000 lei anual, vor ține un registru zis special pentru înregistrarea operațiunilor de intrare și ieșire; iar cel cu venitul peste această sumă sunt obligați să țină registrele prevăzute de codul de comerț.

Registrele urmează să fie vizate la Administrația Financiară pentru deschidere și închidere. Ele sunt supuse, fără excepție, la plata taxei de 20 lei fila; registrele coplese nu mai sunt obligatorii.

Eventualele cazuri de contravenție la ținerea registrelor se rezolvă direct la Administrația Financiară.

3. **Contractele de închiriere.** Legea pretinde comerciantului chirias, să plătească de la proprietar chitanțe timbrate în regulă pentru plata chiriei. Ele se plătesc pentru cazurile de control. Taxele de timbru sunt: până la 10.000 lei 10; de la 10.001—50.000 lei 30; de la 50.001—100.000 lei 60, iar peste această sumă câte 20 lei de fiecare sută de mii.

4. **Firmele proprii afișate la localitățile proprii de comerț,** nu sunt supuse taxelor de timbru, (așa zise de bordou); reclamele străine de local sunt însă impuse la o taxă de 50 lei m. p. sau fracțiune.

5. **Invalizii de război:** Întreprinderile comerciale și industriale sunt obligate să angajeze cu preferință personal din invalizii, văduvele și orfanii de război, în proporție de cel puțin 10%.

6. **Cifra de afaceri:** Pentru lemnele de foc consumate în localitățile de comerț, în intervalul de la 1 Aprilie 1942 și până în prezent, cumpărate ocazional fără factură, urmează a se plăti la Administrația Financiară cifra de afaceri 5%. Sătulm pe d-nii coșei care nu au avut cunoștință de această dispozițiune și deci nu au plătit impozitul, să le declare acum spre a evita cazurile de contravenție (M. O. Nr. 48 din 26 Febr. 1943).

7. **Costumele speciale** (halaturile) donate de patron personalului de serviciu nu intră în prevederile taxelor de adaos la impozitul pe salarii.

8. **Dispersarea mărfurilor:** Pentru a fi puse la adăpost mărfurile în vederea eventualelor cazuri de bombardament, s'a luat măsura ca ele să fie dispersate în subcentre mai puțin expuse, păstrându-se în depozitul prăvălii numai mărfurile de sezon și în cantități necesare cel mult pentru 30 zile.

9. **La 14 Februarie 1944,** a expirat ultimul termen pentru plată diferenței de taxe la băuturile spirtoase, ce se aflau în depozite la data de 10 Noembrie 1943.

10. **La 6 Februarie 1944,** a expirat termenul după care laboratoarele și depozitele de produse cosmetice de orice natură, nu vor mai putea fi puse în vânzare, fără autorizația Comisiei Farmaco terapeutice.

11. **Tablourile nominale de personal,** pe care întreprinderile comerciale și industriale erau obligate să le trimită Mtn. Ec. Naționale la începutul anului, se vor depune și în viitor, însă în cursul lunii Aprilie. (M. O. Nr. 223 din 23 Septembrie 1943).

12. **Impozitul proporțional asupra gratificațiilor.** Gratificațiile sunt supuse impozitului prevăzut de art. 14 § 19 din legea timbrului.

Pentru gratificațiile ce derivă din contracte încheiate anterior datei de 27 Noembrie 1943, acest impozit se va achita numai în cazul când aceste gratificații măresc salariul cu peste 50% lunar sau anual.

13. **Contestația în materie de impunere.** Dacă apelul în contra procedurii de impunere, s'a judecat în lipsă și a fost respins, contribuabilul are drept de contestație.

14. **Expedierea mărfurilor în colete postale.** Trimițătorii sunt obligați să lpească pe colet un document, emis din carnet vizat, din care să se constate că s'a aplicat timbru, sau s'a perceput prin viză impozitul excepțional 5%.

15. **Scutirea de factură** până la 10.000 lei. Pentru vânzările de mărfuri făcute către particulari, nu se emit facturi până la valoarea de 10.000 lei, însă se aplică timbre de 1% pentru sumele dintre 5.000—10.000 lei pe bonurile de plată.

16. **Impozitul pe salarii la ajutoarele lunare.** Ajutoarele lunare pe care întreprinderile le dau salariaților lor, sunt supuse la un impozit de 10% la cota globală.

Președinte:
Ioan Tiberiu

Secretar:
Ioan Moșoiu

Ciclul comunicărilor Institutului de Cercetări Economice și Sociale

de pe lângă Academia Comercială Cluj-Brașov în sesiunea 1943/1944.

10. III. 1944 Conf. I. **Tarța:** „Organizarea și raționalizarea în întreprinderi”
17. III. 1944 Conf. Aug. **Tătaru:** „Problema valorii în știința economică”
24. III. 1944 Prof. **Victor Jinga:** „Problema spațiului în economia politică”.

31. III. 1944 Prof. **Eugen Demetrescu:** „Problema echilibrului monetar în teoria economiei pure.”

7. IV. 1944 Prof. **Laurean Someșan:** „Valoarea zonelor de contact în economia umană”.

În continuare se vor face comunicări până la 1 Iulie 1944.

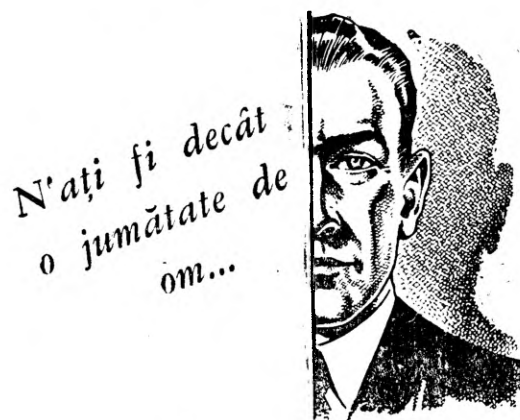
Domnii membri ai Institutului care doresc să facă comunicări de la 28 Aprilie până la 1 Iulie a. c., sunt rugați să înștiințeze, din vreme, Secretarul Institutului.

Se atrage atențiunea că dezvoltarea comunicărilor are loc **vinerea, la orele 18, 1/4 precis,** la sediul Institutului din Str. N. Iorga 26.

Tipografia „Astra” Brașov

caută

ucenici români

N'ăți fi decât o jumătate de om...

O prăpăstie adâncă desparte lumea. Problemele războaielor religioase din trecut pălesc în fața preciziei implacabile cu care se impun problemele zilelor noastre.

Acela care ține să treacă prin războiul actual cu spiritul senin și liber, acela trebuie să cunoască motivele și scopurile bătăliei actuale, trebuie să-și dea seama zilnic, încontinuu, de încordarea uriașă ce se descarcă într-un mod atât de înfiorător pe câmpurile de luptă.

Ascultați glasul Germaniei. Cunoașteți pasiunea cu care pledăm cauza noastră. Suntem siguri, că recunoașteți tot mai mult înțelesul adânc european al luptei comune, pe care popoarele noastre o duc pentru păstrarea existenței și independenței lor și pentru viitorul unei Europe libere.

Printr-o simplă învârtire de buton, aparatul de radio vă

Parchetul Tribunalului Brașov

Cererea înregistrată la Nr. 17504/1943

Domnule Prim-Procuror,

Subsemnatul Fălăuș Gheorghe, refugiat din comuna Cheud, jud. Sălaj, domiciliată în comuna Codlea, Str. Laterală Nr. 268, cu onoare vă rog să binevoști a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului meu de naștere, fiind născut în comuna Cheud, jud. Sălaj, la data de 20 Martie 1923, de religie gr. cat., din părinții Gheorghe Fălăuș și Maria Fălăuș născ. Mureșan, de religie gr. cat., căsătorii legitime.

Propun martori pe: Codreanu Vasile, din Codlea Str. Laterală Nr. 268 și Cloran Ioan din Codlea.

Cu stîmă
Fălăuș Gh.

Nr. 17504
8 Ianuarie 1944.

Noi, Primul Procuror al Tribunalului Brașov,

în conformitate cu dispozițiunile art. III din Decretul Lege Nr. 4062/940 referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasul sau alte înscrisuri referitoare la actul al cărui reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună la acest Parchet.

Prim-Procuror
A. Matei

Secretar
A. Vâlceanu

Citiți și răspândiți
„Gazeta Transilvaniei”

aduce glasul Germaniei în casă. Dacă ați fugi de acest glas, n'ăți fi decât o jumătate de om. El este glasul acelora, care, alături de fiii neamului D-voastră, își varsă sângele, jertfindu-și viața pentru un viitor mai fericit și pentru libertatea Europei.

Istoria acestor evenimente și alcătuirea viitorului nu le poate cunoaște decât acela care ascultă glasul Germaniei

Emisiuni zilnice în limba română la Postul de radio Dunărea pe 325.4 m = 922 Kilocicli

Informațiuni: (ora românească)

7.30 — 7.45
11.40 — 11.50
17.30 — 17.40
0.50 — 1.00
1.40 — 1.50

(și pe unda scurtă D X O, 49.92 = 6.010 kilocicli)

Un bogat program cântat și vorbit

22.15 — 23.00

Duminică: pieță de feață
Luni: „Știați?”
Marți: ecoul Dunării
Miercuri: Europa răspunde
Joi: reflectoare
Vineri: o privire în lume
Sâmbătă: cabaret politic

Pe lângă aceasta, în programul fiecărei emisiuni se dau informații reportajii de actualitate precum și un comentariu al situației

Biblioteca „Astrei” Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziția cititorilor. Secțiunea de împrumut funcționează și ea.

Vase de cositor

farfurii, castroane, căni — înflorate — cumpără Muzeul „Astrei”-Brașov. De asemenea și orice obiect vechiu din industria casnică brașovenească (schelelană în deosebi).

AVIZ

Se aduce la cunoștința celor interesați că la data de 20 Martie 1944, se va ține la Prefectura județului Brașov, examenul de admitere în funcțiuni publice.

Relațiuni detaliate se pot lua dela Prefectură, Biroul Personalului.

Gazeta Transilvaniei

E susținută de abonații ei.
Asociațiunea „Astra” Brașov
împlinește tot ce nu se ajunge.
Se gândește cineva la asta?

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Dr. Axente Gogonea medic, Zărnești	Lei 1000
Dr. Aron Suciu avocat, Brașov	800
Ioan Dobros comerciant, Cernatu	500
Freat Victor Briotă, Holbav	500
St. Iordache Gh. Ion, Bacău	500
Dir. Cionca Ionel B. N. R. Beiuș	500

Plata sau răscumpărarea prestației

Primăria Municipiului Brașov a dat următoarea ordonanță:

1. Se obligă toți locuitorii stabili ai municipiului Brașov, bărbați între 21 și 60 ani de a achita la casseria percepției comunale contribuția de răscumpărarea prestației A. P. până la data de 11 Martie a. c.

2. Contribuția de răscumpărarea prestației A. P. pentru anul financiar 1943-44 este de lei 2000.

Sunt scutiți de plata prestației: militarii activi, mobilizații și concentrații pentru serviciul militar mai mult de 6 luni în cursul unui an, membrii corpului diplomatic și consular străin, cetățenii străini care locuiesc în țară cel mult 3 luni în cursul unui an, infirmii calificați judecătorește ca atare și invalizii de războiu.

Vor plăti contribuția de răscumpărare redusă la jumătate adică Lei 1000: Salariații publici și lucrătorii manuali cu un salariu lunar până la suma de lei 16.000 brutto, dacă nu sunt proprietari de casă. Proprietarii de imobile clădite nu beneficiază de această reducere.

3. Proprietarii întreprinderilor publice și particulare, instituțiile publice și particulare, nu vor achita salariile, diurnele sau orice alte pretențiuni convenite angajaților și furnizorilor lor dacă aceștia nu vor face dovada că au achitat prestația de apărare antiaeriană și prestația pentru drumuri pe anul financiar 1943-44.

4. După data de 11 Martie a. c. se va executa de organele Municipiului un control riguros la toate instituțiile și întreprinderile publice și particulare, patroni etc., dresându-se acte de contravenție, aceluia care nu s'au conformat dispozițiilor prezentei ordonanțe.

Comunicat

Aflând că în repetate rânduri sau prezentat la întreprinderile din Brașov și județ diferite persoane care au declarat că sunt inspectori de muncă, lăsând să se înțeleagă că aparțin Inspectoratului Brașov, fără ca totuși să fi avut această calitate, aducem la cunoștință tuturor că, la Inspectoratul Regional al Muncii Brașov sunt repartizați de Ministerul Muncii următorii inspectori:

Ion Tâmpănuș, insp. general.
Aurel D. Manea, subinsp. general.
Vasile Bedițeanu, inspector.
Nicolae Georgescu, inspector.
Teodor Podariu, subinspector.
Gheorghe Vrânceanu, inspector special de control O. C. R.

Comandor av. Alexandru Vodă, inspector „Muncă și Lumină”.

Inafară de aceste persoane, nimeni nu are calitatea de inspector, aparținând acestui inspectorat.

Organele mai sus arătate au ordinul să se legitimeze acolo unde nu sunt cunoscute.

Alți inspectori, care aparțin direct Ministerului Muncii, în cazul când s'ar prezenta la întreprinderi, urmează a se legitima arătând calitatea și scopul pentru care se prezintă.

În cazul când legitimarea lor nu ar fi suficient de clară, rugăm întreprinderile să ceară relații telefonice Inspectoratului Muncii Brașov.

Frontul diplomatic

Situația Finlandei

este la ordinea zilei. Pe câtă vreme unele comunicate vorbesc despre atitudinea neschimbată a guvernului finlandez, altele vin cu detalii asupra unor sondajii de pace.

Astfel, în comunicatul oficial al guvernului finlandez se spune că d-l Linkomies, președintele consiliului de miniștri, a prezentat parlamentului un raport al guvernului cu privire la situația politică. Parlamentul și-a amânat dezbaterile privitoare la acel raport pentru o ședință care a avut loc în cursul aceleiași zile. Dezbaterile acestei ședințe au fost foarte scurte și ele au exprimat încrederea în guvern.

Vasele finlandeze

n'au fost confiscate de autoritățile germane. Un comunicat oficial german anunță că toate svonurile, răspândite de propaganda britanică, după care guvernul german ar fi dispus confiscarea vapoarelor finlandeze aflate în porturile germane, sunt inventate. Realitatea este că apele din Marea Baltică au fost minate și aceste vase au fost conduse numai în porturile germane, pentru propria lor siguranță.

Tratativele dela Stockholm

sunt redată în mod detaliat de către un comunicat al Biroului internațional de informații, transmis de agenția germană de știri.

Relativ la tratativele dintre Uniunea Sovietică și Finlanda — precizează comunicatul — radio sovietic a difuzat că aceste tratative au fost duse pentru terminarea ostilităților Finlandei împotriva Rușilor. Se precizează că, aceste tratative au început la mijlocul lunii Februarie, anul acesta. Un industriaș suedez a înștiințat pe d-na Kolontay, ambasadoarea sovietică la Stockholm, că d-l Paasikivi a sosit acolo cu misiunea de a cere condițiile în care Finlanda ar putea să iasă din războiu.

Ambasadoarea a fost rugată să declare dacă guvernul pe care îl reprezintă este dispus să înceapă tratative cu actualul guvern al Finlandei, la care întrebare d-na Kolontay a declarat că guvernul său nu are niciun motiv să aibă o încredere deosebită în actualul guvern finlandez, dar că, totuși, dacă Finlandezii nu găsesc altă cale, guvernul sovietic este gata să trateze cu actualul guvern relativ la încetarea războiului dintre cele două state.

Cu prilejul unei întrevederi între ambasadoarea rusă și d-l Paasikivi acesta din urmă a declarat că este imputernicit de guvernul finlandez să sondeze condițiile guvernului sovietic pentru încetarea ostilităților de către Finlanda. În cursul întrevederii, care a avut loc

la 16 Februarie, ambasadoarea a înmănat d-lui Paasikivi răspunsul Uniunii Sovietice care conține următoarele condiții de armistițiu:

Ruperea relațiilor cu Germania și internarea trupelor și vaselor de războiu germane din Finlanda, cu condiția că, dacă Finlanda socotește această operațiune ca fiind peste puterile sale, Uniunea Sovietică este gata să dea sprijinul necesar; repunerea în vigoare a tratatului fino-sovietic și retragerea trupelor finlandeze la granița din 1940; imediata eliberare a prizonierilor de războiu sovietici și aliați, precum și a internaților civili, sovietici și aliați; demobilizarea parțială sau totală a armatei finlandeze va face obiectul unor tratative la Moscova; problema despăgubirilor pricinuite de operațiunile și ocupația militară din teritoriile sovietice vor face de asemenea obiectul unor tratative speciale.

Comentariile presei engleze

asupra acestor condiții sovietice precizează că revendicările sovietice față de Finlanda au fost făcute într'un acord deplin între Londra și Washington. „Times” afirmă că revendicările au fost „absolut moderate”; „New Chronicle” afirmă că nu ar fi surprinzător dacă Rușii ar fi cerut chiar ocuparea armată a Finlandei; „Daily Mail” polemizează în modul cel mai violent cu Finlandezii, cărora le aruncă epitete din cele mai tari.

Totuși Finlanda desminte

tratativele de pace și redă luarea de atitudine sovietică așa cum a fost răspândită de radio Moscova. Chestiunea a fost comunicată parlamentului. Marți seara, târziu, în cercurile diplomatice din Stockholm s'a afirmat că Finlanda nu va lua o hotărâre imediată relativ la armistițiul cu Rusia Sovietică.

Presa turcă

se află din nou în polemică cu presa londoneză. Noua polemică a fost provocată de un articol intitulat „Ezitarile Turciei” și publicat de „Times” care, după cum se știe, redă adeseori punctul de vedere al ministerului de externe englez.

Răspunzând ziarului britanic deputatul Sadak critică în ziarul „Aksam” unele pasagii în care se spune că Turcia va ajunge la convingerea că trebuie să intre în războiu. Redactorii englezi se înșeală — spune el — când dau exemple cu privire la războiu și la vremea de după războiu, care în niciun caz nu pot fi în legătură cu Turcia.

Un alt ziar, „Tasviri Efklar” afirmă în jurul aceleiași probleme că, poporul turc nu poate fi amenințat.

Din Italia ocupată

de Anglo-americani vine știrea că lucrătorii italieni vor face o grevă de 10 minute, drept protest că d-l Churchill susține guvernul Badoglio. Greva este organizată sub auspiciile partidelor comunist, socialist și „al acțiunii”.

D-l Churchill afirmase că situația actuală din Italia ocupată va dura până la ocuparea Romei și numai atunci va fi cazul să se procedeze la unele schimbări de ordin politic. Declarația n'a fost primită favorabil și a fost imediat criti-

de **Mardare Mateescu**

cată. Un profesor al Universității din Neapole membru al „Grupului patriotic”, după ce a menționat foloasele ajutorului dat de aliați într'o întrunire publică a subliniat că totuși d-l Churchill riscă prin declarațiile sale să piardă pacea. Păreră d-lui Churchill, că Italia este o națiune înfrântă și trebuie să rămână astfel, are numai un caracter militar. Italia trebuie să fie reprezentată printr'un guvern care trebuie să exprime voința poporului și nu printr'un guvern desonorat la semnarea armistițiului.

În felul acesta, încercarea premiului britanic de a înfrâna veleitățile partidelor politice din Italia ocupată de aliați, întâmpină critici serioase mai ales din partea organizațiilor avansate ca program politic, în frunte cu partidul socialist și cel comunist.

În Bulgaria

au avut loc duminică mari reuniuni politice. Cu acest prilej s'au format în mai mult de 1000 de localități comitele locale ale „noii forțe publice”.

Situația pe fronturi

Pe frontul din răsărit

situația este caracteristică printr'o anumită acalmie a centrului și o activitate pronunțată pe aripi. Cele mai grele lupte se dau în sectorul Paskov și Nevel.

În cotul Niprului, deși nu se poate vorbi despre începutul unei ofensive de proporții, sunt de așteptat operații de amploare. Flancul stâng al armatei a treia de stepă a trecut la Vest de Nicopol, împingând spre Sud. Centrul acestei armate se deplasează la Vest de Krivoirog. Germanii manevrează pe linii interioare pentru a-și păstra libertatea de acțiune și pentru a reține cât mai mult înaintarea sovietică.

Pe malurile râului Dvina, la Sud de Vitebsk, s'a dat o bătălie violentă în care s'a remarcat acțiunea artileriei. Rușii încearcă aici să deschidă drum spre unitățile germane dela Sud de oraș. S'au folosit tancuri pe scară mare, cărora le-au răspuns de asemenea cu contra atacuri de blindate.

În Italia

la capul de pod Anzio cele două tabere fac pregătiri aducând rezerve. La Casino, divizia 36-a americană prepară o nouă ofensivă.

Activitatea aviației

s'a făcut remarcată și în cursul acestei săptămâni. Aviația germană a bombardat Londra, iar cea americană a bombardat obiective militare din Franța de Nord. Fortărețe sburătoare au atacat Brunswick.

NOI nu avem subvenții dela nimeni.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
BRAȘOV
B-dul Regele Ferdinand No. 12
II. 1513

Abonamentul anual **Lei 400**
Autorități și Societăți **Lei 800**
Membrii „Astrei” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord **Lei 200**